

РЕШЕНИЕ

№ 2030

гр. София, 14.04.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 28.02.2020 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Светлана Димитрова

**ЧЛЕНОВЕ: Радина Карамфилова-Десподска
Ванина Колева**

при участието на секретаря Десислава В Симеонова и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **1031** по описа за **2020** година докладвано от съдия Ванина Колева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), вр. с чл.285, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по касационна жалба, подадена от Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" (ГДИН) към Министерство на правосъдието (МП), чрез надлежно упълномощен процесуален представител, срещу решение № 3580 от 28.05.2019г., постановено по адм. дело № 9437/2018 г. на Административен съд София- град (АССГ), в частта, в която е осъдена, на основание чл.284,ал.1 от ЗИНЗС, да заплати на Ц. М. М., с [ЕГН], сумата от 4560 лева за обезщетение за неимуществени вреди от престоя му в Затвора С., 10-та килия, 5-та група, при условия в нарушение на чл.3 от същия закон, за периода от 03.09.2013г. до 03.09.2018г., ведно със законната лихва върху размера на обезщетението от датата на исковата молба - 04.09.2018г. до окончателното й плащане.

В жалбата се твърди, че решението е неправилно, поради нарушение на материалния закон и необосновано – касационни основания по чл.209, т.3 АПК. Изложени са доводи, че не са установени обстоятелствата изброени в чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, поради което не може да се счита, че разпоредбата е нарушена. Моли съда да отмени решението в обжалваната част. Претендира юрисконсултско възнаграждение. Прави възражение за прекомерност на заплатеното адвокатско възнаграждение.

Ответникът по касация, Ц. М. М., чрез процесуалния си представител, в писмен отговор и в съдебно заседание, оспорва касационната жалба, излага доводи за правилност на обжалваното решение. Претендира разноски.

Процесуалният представител на Софийска градска прокуратура счита, че касационната жалба е основателна.

Настоящата инстанция, като взе предвид доводите на страните и доказателствата по делото, намери за установено следното:

Касационната жалба е подадена в срока по чл. 211, ал. 1 АПК, от надлежна страна и е процесуално допустима. Разгледана по същество е основателна при следните съображения:

С решение № 3580 от 28.05.2019г., постановено по адм. дело № 9437/2018 г. на АССГ, съдът е осъдил ГДИН да заплати на Ц. М. М., на осн. чл.284,ал.1 от ЗИЗН, 4560 лева обезщетение за неимуществени вреди от престоя му в Затвора С., 10-та килия, 5-та група при условия в нарушение на чл.3 от същия закон, за периода от 03.09.2013г. до 03.09.2018г., ведно със законната лихва върху размера на обезщетението от датата на исковата молба - 04.09.2018г., до окончателното ѝ плащане, както и 10 (десет) лв. за разноски, и е отхвърлил предявените от Ц. М. М. срещу ГДИН икове за неимуществени вреди - за останалата част от исковия период от 27.03.2013г. до 03.09.2013г. и до пълния размер на иска за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди – 5000 лева, като погасена по давност, както и иска за присъждането на законната лихва върху пълния размер на обезщетението, считано от 27.03.2013г. - датата на постъпване на ищеца в Затвора С., и за законната лихва от датата на исковата молба - 04.09.2018г.

Решението, в частта, в която исковата претенция е отхвърлена, не е обжалвано и е влязло е в сила. Следователно предмет на настоящата касационна проверка е решението в частта, в която искът на М. е уважен.

За да приеме иска за основателен и доказан и да осъди ГДИН, съдът е приел за установено, че ответникът е допуснал нарушение по смисъла на чл. 3 ЗИНЗС, изразяващо се в неосигуряване на задоволителни хигиенно-битови условия в килията на ищеца – достатъчно жилищна площ, изключително лоши материални условия в спалното помещение, лоши условия за ползване общите бани и тоалетни, поради неизвършен ремонт в килиите и ефективно пръскане за вредители.

Въз основа на установените по делото факти съдът е направил извод, че в периода от 5 години преди датата на исковата молба е налице незаконосъобразно бездействие на администрацията на Затвора [населено място], вследствие на която ищецът е бил подложен на кумулативното влияние на множество неблагоприятни фактори, които представляват нечовешко и унизително отношение по смисъла на чл. 3 ЗИНЗС, затова претенцията му за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди е основателна. Позовал се е и на практиката на ЕСПЧ, съгласно която е достатъчно да се установи фактът на нечовешко и унизително отношение, от което автоматично следва изводът, че претенцията за неимуществени вреди е основателна и доказана.

При преценката си за размера на обезщетението съдът е преценил фактите, времетраенето и интензитета на претърпените неудобства и с оглед практиката на ЕСПЧ и разпоредбата на чл. 52 ЗЗД е приел, че исковата претенция е основателна и доказана в размер на 4560 лв. и за периода от 5 години от 03.09.2013г. до 03.09.2018г. и я е уважил в този размер.

Решението е валидно и допустимо, но необоново, поради което ще следва да се

отмени, а вместо него – да се постанови друго по съществото на правния спор.

Искът е предявен на 04.09.2018 г., т. е. след влизане в сила на измененията на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. Правното основание на иска е нормата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС и съдът го е разгледал именно на това правно основание. За да се приеме, че претенцията е основателна, следва да се докаже по безспорен начин фактът на нечовешко и унизително отношение, т. е. нарушение по смисъла на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС. В случая анализът на доказателствата по делото не сочи на бездействие на ответника до степен на нечовешко и унизително отношение по смисъла на специалния закон по следните съображения:

1. Съдът е установил, че Ц. М. М. е постъпил в Затвора [населено място] на 19.02.2013г. в приемно отделение, преразпределен е на 04.07.17г. и настанен на територията на 5-та група в спално помещение № 10, с жилищна площ от 13,20 кв.м. без санитарния възел, 1бкв. със санитарния възел. Ищецът М. съжителствал в помещението с още три осъдени лица, като капацитетът на килията била за 3 лица. Като е изложил, че няма данни в килията да са пребивавали само три лица, съдът е стигнал до извод, че площта на едно лице е под критични минимум от 3 кв.м.

Тези изводи не съда не кореспондират със събраните по делото доказателства. От представената и приета като доказателство по делото справка от Е. Д. – ВПД ИСДВР на 5-та и 12-та група, в Затвора в [населено място], се установява, че ищецът М. съжителства в спално помещение № 10 с още три осъдени лица. От показанията на разпитаните свидетели, този факт се потвърждава. Свидетелят М., брат на ищеца, с когото са настанени в едно помещение, заявява, че: “в килията има 4 легла”. Свидетелят С. споменава, че килиите са под 20 кв.м., а вътре са 4-5 човека, но от показанията му не се установява, дали става въпрос за спално помещение № 10 или помещението на същия етаж, в което свидетелят е преместен. Следователно не се установява ищецът да е пребивавал с още 4 лишени от свобода. Съгласно § 231 от пилотното решение по делото Н. и други срещу България от 27.01.2015 г. за условията в българските затвори, ако затворниците имат на разположение по-малко от три квадратни метра жилищна площ, пренаселеността трябва да се счита за толкова тежка, че да доведе само по себе си, независимо от други фактори, до нарушение на чл. 3 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС, Конвенцията). От установените по делото факти се налага извод, че в исковия период пренаселеност в този смисъл не е налице. В справката, която ответникът е представил (л. 25-26) е посочено, че М. е пребивавал с още трима лишени от свобода. Следователно полагащата се на всеки от тях жилищна площ е 5,33 кв.м., а чистата площ без санитарния възел е 3,30 кв.м. Дори да са били в определен период 5 души (, за което не са представени доказателства), то полагащата се на всеки един от тях площ би била 3,20 кв.м. Следователно не може да се приеме, че е налице пренаселеност, която сама по себе си да води до нарушение на чл.3 от Конвенцията. Всяко лишено от свобода лице в това спално помещение разполага с легло, дюшек и възглавница.

От друга страна, както ЕКЗПЧОС отбелязва в §234 от решението по делото Н. и др. срещу България, освен размерът на наличното пространство, други аспекти на физическото състояние на задържане също са от значение за оценката на съответствие с чл. 3 от Конвенцията. Тези елементи включват по-специално достъп до упражнения на открито, естествена светлина или въздух, наличие на вентилация, адекватност на отоплението, възможност за използване на тоалетната в уединение и съответствие с основни санитарни и хигиенни изисквания. По този начин, дори и в случаите на

затворнически килии, които осигуряват 3-4 квадратни метра жилищна площ на един лишен от свобода, може да има нарушение на този член, ако факторът на пространството е съчетан с липса на вентилация и осветление. В случая и първинстанционният съд е приел за доказано, че ищецът е имал възможност през исковия период да бъде на открито по час и половина през деня, да посещава библиотека, фитнес, компютърна зала, т.е. да не пребивава изцяло в спалното си помещение и така за част от денонощието да избегне лошите условия в килията.

2. В представената по делото справка се сочи, че спално помещение № 10 има обособен санитарен възел с постоянно течаща топла и студена вода. Следователно, достъпът до санитарен възел и баня не е ограничен в светлата част на деня и за належащите си нужди през нощта лишените от свобода могат да ползват санитарното помещение в спалното помещение, което е обособено и снабдено с постоянно течаща топла и студена вода. Следователно, администрацията на затвора е осигурила на лишените от свобода постоянен достъп до санитарен възел с топла и студена вода, както и възможност за поддържане на личната хигиена.

Законодателят изрично е предвидил в заведенията от закрит тип, какъвто е Затвора в [населено място], и арестите в затворите ползването на санитарен възел и течаща вода да се осъществява в спалните помещения. Изводите в обжалваното решение, че в спалното помещение на ищеца има санитарен възел, който включва само тоалетна, а баните са в друго общо помещение противоречат на събраните по делото доказателства. От показанията на свидетеля С. се установява, че общи бани няма, поради което, като се е позовал на констатациите в докладите на КПИ в частта за материалните условия в Затвора в [населено място] за санитарните съоръжения и хигиенните норми е достигнал до необоснован извод, че са доказани лошите условия в баните и тоалетните. Още повече, че от представената справка за извършените ремонтни дейности в затвора [населено място] се установява, че в процесната 5-та група е извършен ремонт на ВиК инсталацията.

3. Спално помещение № 10 разполага с прозорци, като през 2017г. дограмата е била сменена. В справката е посочено, че през тях в помещението влиза пряка слънчева светлина, което се потвърждава и от събраните гласни доказателства, според които стъклото на прозореца не е затъмнено, а когато се отвори влиза въздух. В помещението има осветителни и отоплителни тела. Не са представени доказателства, че количеството дневна светлина, степента на изкуствено осветление, отоплението и проветряването са в противоречие с изискванията на съответните стандарти за обществени сгради.

4. От показанията на разпитаните свидетели се подкрепят твърденията в исковата молба, че в помещението, в което е пребивавал ищецът е имало хлебарки и дървеници, а веднъж са видели и плъх. За дератизация и дезинсекция на помещенията в затвора е сключен договор със специализирана фирма и по делото са приложени писмени доказателства, че тази фирма изпълнява договорните си задължения от 2018г. Относно ефекта на борбата с инсекти, в § 243 от пилотното решение по делото Н. и др. срещу България се споменава, че затворническите власти трябва да се справят с този проблем, чрез осигуряване на адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите, по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна. Според представената по делото справка на 17.08.2018г. всички дюшеци в групата са сменени с нови. От представените протоколи и свидетелските

показания се установява, че се пръска редовно срещу тях. Каквито и мерки за борба с инсектите да се провеждат обаче, ако не се поддържа нормална лична хигиена и хигиена на помещенията, каквото задължение имат самите лишени от свобода, борбата не би била успешна. По делото са представени списъци за раздаване на сапун, веро, белина. В справката е посочено, че ако лицето пожелае може да дезинфекцира дрехите и спалните си принадлежности в изпарителя на Затвора [населено място], утвърден е и график за ползване на пералня. Макар по делото да се установява, че мерките срещу хлебарките и дървениците в затвора - [населено място] не са ефективни, за да попадне в обхвата на чл.3 от Конвенцията, малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по делото. В случая това не се установява.

При тази фактическа установеност настоящият състав приема, че не е осъществен състава на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС и твърденията на ищеца са опровергани от представените от ответника в хода на производството писмени доказателства. Те се подкрепят и от показанията на разпитаните свидетели, които на осн. чл.172 ГПК, вр. с чл.144 АПК, вр. с чл.285, ал.1 ЗИНЗС, се преценяват от съда с оглед на всички други данни по делото, като се има предвид възможната заинтересованост на разпитаните свидетелите и роднинската връзка на свидетеля М. с ищеца. Събраните писмени доказателства изхождат от длъжностни лица, издадени са при изпълнение на службата им, по установената форма и ред и съставляват доказателство за изложените в тях факти (чл. 179 ГПК, приложим субсидиарно). Субективните преживявания на ищеца – страх, нервност, напрегнатост, раздразненост, чувство на пренебрегнатост, усещане за деградиране са естествени в условията на изтърпяване на наказание. За да попадне задържането специално под чл. 3 от Конвенцията, страданието и унижението трябва да надхвърлят неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода.

От изложеното следва изводът, че в конкретния случай не е налице незаконосъобразно бездействие на ответника. Ищецът не е бил подложен на унижително и нечовешко отношение. В рамките на мястото за изтърпяване на наказание, какъвто е Софийският централен затвор, се търпят ограничения, свързани както със самото място, така и с режима и правилата на вътрешния ред, което обаче не е основание за ангажиране на безвиновната отговорност на държавата. Не са налице всички елементи от състава на законовата норма, а разминаването на посочените в исковата молба обстоятелства и събраните писмени доказателства обосновава несъстоятелността на твърденията, че в резултат на незаконосъобразни бездействия са причинени неимуществени вреди на лицето, така както се претендира. При подобна фактическа обстановка относно условията в Затвора в [населено място], сходни са изводите на съда в преобладаващата съдебна практика на ВАС, обективирана в решение № 8816 от 11.06.2019г., по адм.д. № 8828/2018г. на ВАС, решение № 1301 от 28.01.2020г. по адм.д. № 7337/2018г. на ВАС и др.

Липсата на незаконосъобразни бездействия е достатъчно основание за отхвърляне на иска без да се изследват останалите елементи от отговорността на държавата по специалния закон, тъй като отсъствието на която и да е от кумулативно изискуемите предпоставки на законовия текст води до отхвърляне на иска, като неоснователен.

При изложените мотиви решението на първоинстанционния съд в обжалваната част следва да се отмени, а предявеният иск - да се отхвърли, като неоснователен.

Направеното искане от ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение

е неоснователно. Приложимите разпоредби на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС, тълкувани в тяхната взаимовръзка, се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл. 78, ал. 8 ГПК, във вр. с чл. 144 АПК и чл. 143 АПК. След като те не предвиждат отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска му, то такова в случая не се дължи. Водим от горното и на осн. чл. 221, ал. 2 и чл. 222, ал. 1 АПК, Административен съд София-град, XXII касационен състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 3580 от 28.05.2019г., постановено по адм. дело № 9437/2018 г. от Административен съд София- град, в частта, в която Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", [населено място], е осъдена, на основание чл.284, ал.1 от ЗИНЗС, да заплати на Ц. М. М., с [ЕГН], сумата от 4560 лева за обезщетение за неимуществени вреди от престоя му в Затвора С., 10-та килия, 5-та група при условия, в нарушение на чл.3 от същия закон, за периода от 03.09.2013г. до 03.09.2018г., ведно със законната лихва върху размера на обезщетението от датата на исковата молба - 04.09.2018г., до окончателното ѝ плащане,

и вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ, като неоснователен, предявения от Ц. М. М., с [ЕГН], иск срещу Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" [населено място] за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди, претърпени от престоя му в Затвора С., 10-та килия, 5-та група, при условия, в нарушение на чл.3 от същия закон, за периода от 03.09.2013г. до 03.09.2018г., за сумата от 4560 лева, ведно със законната лихва върху размера на обезщетението от датата на исковата молба - 04.09.2018г., до окончателното ѝ плащане.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: